

Doporučení pro realizaci nových aktivit CLLD v OPŽP

Realizace ÚSES

Specifický cíl: 4.3 - Posílit přirozené funkce krajiny
Aktivita 4.3.2 - Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur

Výše podpory

a) 100 % z celkových způsobilých výdajů - na založení biocenter a biokoridorů ÚSES nebo jejich části. Založením je nová výsadba na navrženém prvku ÚSES nebo rozšíření plochy stávajícího prvku či jeho části, nejčastěji se jedná o výsadby na orné půdě.

b) 80 % z celkových způsobilých výdajů - na dosadby v již existujících skladebních prvcích ÚSES, jedná se o zfunkčňování a dále na realizaci interakčních prvků, tj. nová výsadba i zfunkčňování interakčních prvků.

Při kombinaci 100 % a 80 % podpory je výsledná výše podpory stanovena poměrem součtu násobku nákladů a jednotlivých výší podpory k celkovým způsobilým přímým realizačním nákladům opatření a následně zaokrouhlena na nejbližší nižší číslo dělitelné pěti.

Příklad: $[(800\ 000 * 100) + (1\ 100\ 000 * 80)] / 1\ 900\ 000 = 88,42 = 85\ %$ podpory

Podporovaná opatření CLLD

- **Založení biocenter a biokoridorů ÚSES nebo jejich částí, např.:**
 - plošné výsadby stanoviště vhodných stromů a keřů na orné půdě,
 - zakládání travních společenstev s roztroušenou výsadbou dřevin na orné půdě,
 - zakládání extenzivních sadů starých a krajových odrůd ovocných dřevin, včetně zatravnění, na orné půdě.
- **Zlepšení funkčního stavu biocenter a biokoridorů ÚSES, realizace interakčních prvků podporujících ÚSES, např.:**
 - doplnění existujících prvků roztroušenou dosadbou dřevin,
 - rozšíření existujících prvků o remízy,
 - rozšíření existujících prvků o liniové výsadby,
 - obnova extenzivních ovocných sadů starých a krajových odrůd ovocných dřevin,
 - založení interakčních prvků formou výsadby stanoviště vhodných stromů a keřů.

Projekty budou vycházet z územního plánu a realizace bude probíhat pouze na nelesních pozemcích.

Omezení

- Projekt realizace skladebného prvku ÚSES musí být v souladu s územním plánem nebo schválenou pozemkovou úpravou.
- Projektová dokumentace pro opatření založení skladebných prvků ÚSES (opatření se 100 % podpory) musí být zpracována autorizovaným projektantem v oboru krajinářská architektura (autorizace ČKA A.3/A.3.1 - <https://www.cka.cz/cs/svet-architektury/seznam-architektu#architects-tab-filter>). Pro opatření na zfunkčnění skladebných prvků (opatření s 80 % podpory) se autorizace projektanta nevyžaduje.

- Lze vysazovat pouze stanovištně vhodné a geograficky původní druhy, doporučená velikost sazenic je maximálně obvod kmínku 10 – 12 cm.
- Pozemky realizace jsou volně přístupné bez jakýchkoliv omezení nebo poplatků a nebrání migraci živočichů (tolerovat lze lesnické oplocenky, obory, případně ohradníky na pastvinách).
- Nelze financovat výsadby na PUPFL (pozemky určené k plnění funkcí lesa).

Nezpůsobilé výdaje

- Frézování a jiné způsoby likvidace pařezů.
- Výsadba a ošetřování nepůvodních druhů dřevin.
- Kácení původních druhů dřevin nad 10 cm průměru kmene.

Důležité informace

- Projekt musí obsahovat dostatečné zhodnocení stávajícího stavu území. Zhodnocení stávajícího stavu území obsahuje popis místa realizace a souvisejícího okolí a výsledky přírodovědného posouzení. Jako zdroj je možné využít Nálezovou databázi AOPK ČR – NDOP. V případě nedostatku zdrojových dat je žádoucí terénní průzkum. Terénní průzkum je nutné provádět ve vegetačním období, průzkum provedený v zimním období neposkytuje relevantní informace. Zhodnocení stávajícího stavu se dokládá v rámci biologického posouzení jako povinná příloha. Hodnocení stávajícího stavu území musí obsahovat: popis a posouzení výchozího stavu lokality před realizací opatření, vč. širších územních vztahů, fotodokumentace, výskyt zvláště chráněných druhů).
- Projekt musí být zaměřen na posílení biodiverzity daného území, ne pouze na estetické úpravy, nejde financovat plošné odstraňování dřevinných porostů a jejich nahrazení novou výsadbou okrasných keřů, rekonstrukce zanedbaných trávníků a podobně. Projektované činnosti musí vždy zvyšovat biodiverzitu daného území.

Způsobilé výdaje

- Výsadby dřevin a ochrana dřevin (jedná se o veškeré činnosti potřebné k zdárnému ujetí dřevin, viz Standardy péče o přírodu a krajinu. SPPKA 02-001 VÝSADBA STROMŮ, SPPKA 02-003_2014VÝSADBA_ŘEZ_KEŘŮ, případně další relevantní na <http://standards.nature.cz/>).
- Ochranu a ošetření stávajících stromů.
- Výdaje na následnou péči o dřeviny po dobu tří let po ukončení výsadeb dřevin (zálivka, výchovný řez, kontrola, doplnění nebo odstranění kotvících a ochranných prvků, hnojení, kypření výsadbové mísy, vyžínání porostu, odplevelování, ochrana proti chorobám a škůdcům, doplnění mulče a ochrana před vlivem mrazu).
- Likvidace invazních a dalších nepůvodních druhů a následné zajištění proti jejich opětovnému rozšíření jako koncepční řešení projektu ÚSES.
- Kácení nevhodných náletových dřevin (max. do 10 cm průměru kmene na řezné ploše) a zajištění proti zmlazení či opětovnému rozšíření.
- Zatravnění včetně použití druhově bohatých regionálních směsí.
- Vedlejší rozpočtové náklady do 3 % ze způsobilých základních rozpočtových nákladů (např. geodetické práce, dokumentace skutečného provedení stavby).

Výpis dalších náležitosti projektové dokumentace

- Průvodní zpráva
- Popis a posouzení výchozího stavu, biologické posouzení

- Zdůvodnění potřeby realizace opatření.
- Posouzení a popis možných negativních vlivů v průběhu realizace opatření.
- Popis návaznosti projektu na obdobně zaměřený projekt.
- Inventarizace (soupis) dřevin, v případě ošetření nebo kácení dřevin dendrologický průzkum a návrh pěstebního opatření včetně plochy stromu ošetřované dřeviny (součin průměru koruny a výšky stromu). U jednotlivých stromů zahrnuje inventarizace (soupis stromů) lokalizaci stromů a určení základních taxonomických a dendrometrických údajů, dendrologický průzkum zahrnuje kromě inventarizace ještě fyziologické stáří, vitalitu, zdravotní stav, stabilitu, perspektivu a datum hodnocení. U porostů dřevin zahrnuje inventarizace (soupis) lokalizaci, rozdělení do porostních skupin a stanovení rozlohy a dendrologický průzkum zahrnuje kromě inventarizace stanovení taxonomické struktury s početním či procentuálním zastoupením, rozdělení do velikostních kategorií, slovní popis stavu a návrh technologie pěstebního zásahu pro jednotlivé velikostní kategorie. Návrh pěstebního opatření v obou případech zahrnuje technologii a naléhavost zásahu, případně návrh opakování zásahu.
- Návrh péče o výsadby po dobu jejich udržitelnosti, po dobu 10 let.
- Situační výkres do podkladové mapy katastru nemovitostí v měřítku 1 : 10 000 a podrobnější výkres, ve kterém je zakreslen stávající stav i navrhované řešení (1 : 200 až 1 : 2000)
- Podrobný popis výsadby.
- Zákres dotčených inženýrských sítí.
- Předpokládaná harmonogram prací s popisem realizace a následné péče.

Na co si dát pozor

- V rámci realizace budou vysazovány geograficky původní a stanovištně vhodné dřeviny a ovocné dřeviny. Ovocnými dřevinami jsou druhy a odrůdy pěstované v podmínkách ČR minimálně stovky let, jejichž seznam je uveden ve standardu SPPK C02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině (příloha č. 4 Záchrané sortimenty ovocných dřevin).
- Způsobilost výdajů na výsadby ve volné krajině je maximálně do ceny sazenic o velikosti obvodu kmínku 10 – 12 cm, s výjimkou veřejné dopravní infrastruktury, kde je žádoucí výsadba s obvodem kmínku minimálně 12 cm.
- Po ukončení realizace výsadeb dřevin (tj. po samotné výsadbě a ukončení 3 leté následné péče) musí příjemce podpory zajistit 10letou udržitelnost.
- V rámci podporovaných opatření je možné realizovat pouze akce obnovního charakteru, nikoli charakteru udržovacího. Udržovací opatření zachovává nynější stav a nepřispívá k potřebné změně, zatímco obnovní management zahrnuje akce, jejichž realizací dojde k pozitivní změně stavu na dané lokalitě (např. výsadby, vyřezání náletu). Postupy, jimiž má být cílového stavu dosaženo, musí být dostatečně popsány.
- Lokality s realizovanou výsadbou nesmí být trvale oploceny. Výjimkou je dočasná oplocenka, která byla vytvořena během výsadeb za účelem ochrany dřevin před okusem, např. založení ÚSES lesnickým způsobem). Při ochraně solitérních vzrostlých dřevin se dává přednost individuální ochraně.
- V případě, že z pokácené dřevní hmoty (kácení nepůvodních druhů – např. akát) vznikne žadateli příjem, musí být přiznán poskytovateli dotace, který o tento příjem sníží způsobilé výdaje projektu.
- Na základě aktualizace Nařízení EK 1303/2013 dojde k rozšíření okruhu oprávněných žadatelů (příjemců podpory) o FO nepodnikající oproti stávajícím žadatelům (příjemcům) podpory. V tuto chvíli FO nepodnikající nemohou žádat. Platnost aktualizovaného nařízení předpokládáme od května 2018.

Protierozní opatření

Specifický cíl: 4.3 - Posílit přirozené funkce krajiny

Aktivita 4.3.5: Realizace přírodě blízkých opatření vyplývajících z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu a adaptaci na změnu klimatu

Výše podpory

80 % celkových způsobilých výdajů

Podporovaná opatření CLLD

- **Opatření zamezující vodní erozi:**
 - o Opatření proti plošnému a soustředěnému povrchovému odtoku, např.:
 - zakládání průlehů se zatravněním,
 - zakládání travních pásů ke vsáknutí vody,
 - zatravnění míst ke vsáknutí vody zabránění povrchovému odtoku,
 - zakládání travnatých mezí s doplňkovou dosadbou dřevin.
 - o Stabilizace drah soustředěného povrchového odtoku, např.:
 - hrázky k zabránění účinkům erozních sil tekoucí vody,
 - terasy k zabránění účinkům erozních sil tekoucí vody,
 - zatravněné svodné příkopy.
 - o Preventivní opatření, např.:
 - zakládání mezí k předcházení povrchovým odtokům vody,
 - zakládání remízů k předcházení povrchovým odtokům vody,
 - obnova vegetačních protierozních prvků.
- **Opatření zamezující větrné erozi:**
 - o obnova či zakládání větrolamů, např.:
 - dvouřadá výsadby dřevin s doplňující výsadbou keřů k snížení rychlosti větru,
 - víceřadá výsadby dřevin s doplňující výsadbou keřů k snížení rychlosti větru.

Návrhy některých opatření na zemědělské půdě typu TPEO jsou uvedené i na portálu Voda v krajině (<http://vodavkrajine.cz/mapove-kompozice>).

Omezení

- Podporována jsou přírodě blízká protierozní opatření, která neeliminují důsledky eroze (příkop pro odvedení přebytečné vody), ale řeší příčinu vzniku eroze prostřednictvím krajinných prvků (zasakovací průlehy, meze atp.) – snižují erozní ohroženost půd. Projekt musí ve výsledku přispívat ke zvýšení biodiverzity a ekologické stability v území a zároveň nezrychlovat povrchový odtok vody z území.
- Pozemky realizace jsou volně přístupné bez jakýchkoliv omezení nebo poplatků a nebrání migraci živočichů (tolerovat lze lesnické oplocenky, obory, případně ohradníky na pastvinách).

- Výsadby musí plnit jednoznačně protierozní funkci (např. větrolamy), nelze financovat výsadby na PUPFL (pozemky určené k plnění funkcí lesa) pokud se jedná o povinnost vlastníka lesa ze zákona.
- Lze vysazovat pouze stanovištně vhodné a geograficky původní druhy, doporučená velikost sazenic je maximálně obvod kmínku 10 – 12 cm.

Nezpůsobilé výdaje

- Frézování a jiné způsoby likvidace pařezů.
- Výsadba a ošetřování nepůvodních druhů dřevin.
- Kácení původních druhů dřevin nad 10 cm průměru kmene.

Komplexní studie – o co se jedná

Z aktivity 4.3.5 lze realizaci přírodě blízkých protierozních opatření podpořit, pouze pokud vyplývají z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu a adaptaci na změnu klimatu.

- Komplexní v tomto případě neznamená, že studie musí být zpracována pro rozsáhlé území (např. pro celé katastrální území, nebo pro kraj). Studie má být komplexní ve smyslu zohlednění všech relevantních hledisek a faktorů (např. krajinný pokryv, délka a sklon svahu, způsob hospodaření, ekologická stabilita území – krajinné prvky, geologické podloží, půdní typy a popis vlastností, výpočet průměrné dlouhodobé ztráty půdy erozí pomocí univerzální rovnice ztráty půdy - USLE).
- Povinné náležitosti studie nejsou předepsány, studie by však měla být zpracována minimálně v rozsahu, který je v dané lokalitě z hlediska morfolgie terénu nezbytný. Výsledkem studie je odhalení příčin problémů, určení možností eliminace těchto příčin a návrh nejefektivnějších opatření, včetně posouzení jejich efektu. Zároveň je nezbytné, aby realizací záměru vyplývajícího ze studie došlo k naplnění cíle podpory, tzn. posílení přirozených funkcí krajiny.
- Místo studie lze využít Návrhy opatření na zemědělské půdě typu TPEO uvedené na portálu Voda v krajině (www.vodavkrajine.cz)

Důležité informace

- Projekt musí obsahovat dostatečné zhodnocení stávajícího stavu území. Zhodnocení stávajícího stavu území obsahuje popis místa realizace a souvisejícího okolí a výsledky přírodovědného posouzení. Jako zdroj je možné využít Nálezovou databázi AOPK ČR – NDOP. V případě nedostatku zdrojových dat je žádoucí terénní průzkum. Terénní průzkum je nutné provádět ve vegetačním období, průzkum provedený v zimním období neposkytuje relevantní informace. Zhodnocení stávajícího stavu se dokládá v rámci biologického posouzení jako povinná příloha. Hodnocení stávajícího stavu území musí obsahovat: popis a posouzení výchozího stavu lokality před realizací opatření, vč. širších územních vztahů, fotodokumentace, výskyt zvláště chráněných druhů).

Způsobilé výdaje

- Výsadby dřevin a ochrana dřevin (jedná se o veškeré činnosti potřebné k zdárnému ujmoutí dřevin, viz Standardy péče o přírodu a krajinu. SPPKA 02-001 VÝSADBA STROMŮ, SPPKA 02-003_2014VÝSADBA_ŘEZ_KEŘŮ, případně další relevantní na <http://standards.nature.cz/>).
- Ochranu a ošetření stávajících stromů.
- Výdaje na následnou péči o dřeviny po dobu tří let po ukončení výsadeb dřevin (zálivka, výchovný řez, kontrola, doplnění nebo odstranění kotvících a ochranných prvků, hnojení, kypření výsadbové mísy, vyžínání porostu, odplevelování, ochrana proti chorobám a škůdcům, doplnění mulče a ochrana před vlivem mrazu).
- Zatravnění včetně použití druhově bohatých regionálních směrů.

- Terénní úpravy.
- Vedlejší rozpočtové náklady do 3 % ze způsobilých základních rozpočtových nákladů (např. geodetické práce, dokumentace skutečného provedení stavby).

Výpis specifických náležitostí projektové dokumentace

- Průvodní zpráva
- Popis a posouzení výchozího stavu, biologické posouzení
- Zdůvodnění potřeby realizace opatření.
- Posouzení a popis možných negativních vlivů v průběhu realizace opatření.
- Popis návaznosti projektu na obdobně zaměřený projekt.
- Inventarizace (soupis) dřevin
- Návrh péče o výsadby po dobu jejich udržitelnosti, po dobu 10 let.
- Situační výkres do podkladové mapy katastru nemovitostí v měřítku 1 : 10 000 a podrobnější výkres, ve kterém je zakreslen stávající stav i navrhované řešení (1 : 200 až 1 :2000)
- Podrobný popis výsadby.
- Zákres dotčených inženýrských sítí.
- Předpokládaná harmonogram prací s popisem realizace a následné péče.

Na co si dát pozor

- V rámci realizace budou vysazovány geograficky původní a stanovištně vhodné dřeviny a ovocné dřeviny. Ovocnými dřevinami jsou druhy a odrůdy pěstované v podmínkách ČR minimálně stovky let, jejichž seznam je uveden ve standardu SPPK C02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině (příloha č. 4 Záchranné sortimenty ovocných dřevin).
- Způsobilost výdajů na výsadby ve volné krajině je maximálně do ceny sazenic o velikosti obvodu kmínku 10 – 12 cm, s výjimkou veřejné dopravní infrastruktury, kde je žádoucí výsadba s obvodem kmínku minimálně 12 cm.
- Po ukončení realizace výsadeb dřevin musí příjemce podpory zajistit 10letou udržitelnost.
- V případě, že z pokácené dřevní hmoty vznikne žadateli příjem, musí být přiznán poskytovateli dotace, který o tento příjem sníží způsobilé výdaje projektu.
- Na základě aktualizace Nařízení EK 1303/2013 dojde k rozšíření okruhu oprávněných žadatelů (příjemců podpory) o FO nepodnikající oproti stávajícím žadatelům (příjemcům) podpory. V tuto chvíli FO nepodnikající nemohou žádat. Platnost aktualizovaného nařízení předpokládáme od května 2018.